

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie z powództwa E. Z. przeciwko S. Z. o zapłatę, w pkt. 1 oddalił powództwo, w pkt. 2. zasądził od E. Z. na rzecz S. Z. kwotę 917 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając opisane rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy ustalił, że małżeństwo E. Z. i S. Z. zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 12 lipca 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XII C 849/08. Wyrok ten jest prawomocny od dnia 3 września 2014 r.

W toku postępowania o rozwód Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 27 stycznia 2009 r. orzekł w przedmiocie wniosku E. Z. o zabezpieczenie, zobowiązując S. Z. do łożenia tytułem zaspokojenia potrzeb rodziny – E. Z. i P. Z. przez czas toczącego się postępowania kwoty po 1.200 zł miesięcznie na każdą z nich.

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił dotychczasowy sposób zabezpieczenia w ten sposób, że zobowiązał S. Z. do łożenia przez czas toczącego się postępowania w sprawie o rozwód tytułem zaspokojenia potrzeb rodziny – P. Z. kwoty po 1.200 zł miesięcznie poczynając od dnia 11 października 2013 r. Powyższe postanowienie zaskarżyła zażaleniem E. Z.. Zażalenie to zostało rozpoznane przez Sąd Apelacyjny w Łodzi łącznie z apelacją od wyroku rozwodowego w dniu 3 września 2014 r. Sąd ten oddalił zażalenie E. Z..

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XII C 849/08 Sąd Okręgowy w Łodzi rozwiązując przez rozwód z winy obu stron związek małżeński E. Z. i S. Z. zasądził od pozwanego na rzecz P. Z. alimenty w kwocie po 1.200 zł miesięcznie. Sąd ten oddalił jednocześnie powództwo o zasądzenie alimentów na rzecz E. Z..

Świadczenia na rzecz E. Z. i P. Z. zabezpieczone postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 27 stycznia 2009 r. były ściągane od S. Z. w drodze egzekucji sądowej, którą prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi J. K. na wniosek wierzycielek P. Z. i E. Z.. Postanowienie to było podstawą prowadzenia egzekucji przeciwko S. Z. również w okresie od 11 października 2013 r. (z którą to datą miała nastąpić zmiana dotychczasowego sposobu zabezpieczenia z łącznej kwoty po 2.400 zł miesięcznie na rzecz E. Z. i P. Z. do kwoty 1.200 zł należnej wyłącznie P. Z.) do 3 września 2014 r. (tj. do dnia uprawomocnienia się postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 19 grudnia 2013 r. zmieniającego dotychczasowy sposób zabezpieczenia roszczeń E. Z. i P. Z. z tytułu zaspokojenia potrzeb rodziny). We wskazanym okresie komornik wyegzekwował łącznie od S. Z. kwotę 27.132 zł, z czego do rąk E. Z. i P. Z. przekazana została kwota 24.000 zł.

E. Z. była obecna na ogłoszeniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi w dniu 3 września 2014 r., w którym rozpoznane było poza apelacją również zażalenie powódki na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 19 grudnia 2013 r. zmieniające postanowienie tegoż Sądu o zabezpieczeniu z dnia 27 stycznia 2009 r. Po zapoznaniu się z treścią powyższego orzeczenia E. Z. zaczęła w ratach spłacać S. Z. alimenty wyegzekwowane od niego przez komornika w nadmiernej wysokości od października 2013 r. Łącznie E. Z. zapłaciła na rzecz S. Z. kwotę 13.000 zł. Jako tytuły wszystkich dokonywanych przelewów E. Z. wpisywała zwrot nienależnie pobranych alimentów - wyrok Sądu Okręgowego z dnia 12.07.2013 r. sygn. akt XII C 849/08 i wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 3.09.2014 r. sygn. akt I ACa 203/14, I ACz 200/14 i I ACz 201/14.

Po dokonaniu zapłaty przez E. Z. pierwszej z rat w kwocie 5.000 zł pozwany wysłał do powódki wezwanie do zapłaty wskazanej w tym wezwaniu kwoty stanowiącej nienależnie pobrane od pozwanego kwoty z tytułu alimentów. Następnie w dniu 12 grudnia 2014 r. S. Z. wniósł do tutejszego Sądu pozew przeciwko E. Z. o zapłatę kwoty 9.415 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 września 2014 r. do dnia zapłaty. W toku postępowania prowadzonego we wskazanej sprawie pod sygn. akt II C 944/14 powód cofnął ze zrzeczeniem się roszczenia pozew w zakresie kwoty 7.500 zł, popierając powództwo w pozostałej części. Wyrokiem z dnia 15 marca 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II C 944/14 Sąd Rejonowy oddalił powództwo w zakresie kwoty 1.915 zł, umorzył postępowanie co do kwoty 7.500 zł i

orzekł o kosztach procesu. W uzasadnieniu do powyższego wyroku Sąd ten między innymi wskazał, że za nienależnie pobrane należało uznać alimenty uzyskane przez E. Z. w okresie od stycznia 2014 r. do 3 września 2014 r., kiedy winna się ona liczyć z obowiązkiem ich zwrotu, czyli za okres 8 miesięcy, w łącznej kwocie 9.600 zł.

W dniu 25 lipca 2016 r. E. Z. wystosowała do S. Z. wezwanie do zapłaty wskazując, z jakich faktów wywodzi swoje roszczenie, ponowiła je w dniu 4 sierpnia 2016 r. W odpowiedzi pozwany wskazał na bezpodstawność roszczenia.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy za niezasadne uznał powództwo o zapłatę 2.817 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 marca 2016 r. do dnia zapłaty, dochodzone jako świadczenie, w ocenie powódki, nienależnie uiszczony przez nią na rzecz S. Z. tytułem zwrotu nadpłaconych alimentów.

Powódka początkowo kwotę nadmiernie pobranych od pozwanego świadczeń alimentacyjnych obliczyła na podstawie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 września 2014 r., z którego ostatecznie wynikało, iż alimenty w kwocie po 1.200 zł należały się P. Z., w miejsce poprzednio zabezpieczonego świadczenia alimentacyjnego na rzecz zarówno P. Z. jak i jej matki E. Z. w wysokości po 2.400 zł miesięcznie, począwszy od dnia 11 października 2013 r. Przyjmując za podstawę obliczeń wskazaną datę 11 października 2013 r. powódka we wrześniu 2014 r. obliczyła, iż przez okres jedenastu miesięcy komornik wyegzekwował od pozwanego alimenty w kwocie o około 13.000 zł wyższej od należnej, wynikającej z wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 września 2014 r. Po zapoznaniu się z treścią uzasadnienia wyroku wydanego w sprawie o sygn. II C 944/14, E. Z. uznała, iż w jej obliczeniach dotyczących kwoty nadmiernie wyegzekwowanych alimentów nastąpiła pomyłka. Swoje stanowisko w tym zakresie powódka oparła na argumentacji Sądu Rejonowego wyrażonej w uzasadnieniu w przywołanej sprawie, w którym Sąd ten ocenił, iż E. Z. winna się liczyć z obowiązkiem zwrotu alimentów za okres 8 miesięcy. W konsekwencji powołany wyżej fragment uzasadnienia wyroku wydanego w sprawie o sygn. akt II C 944/14 leży u podstaw dochodzonego przez powódkę w niniejszej sprawie roszczenia.

W myśl art. 410 § 2 k.c. dla oceny, czy świadczenie powódki E. Z. na rzecz S. Z. miało charakter świadczenia nienależnego decydujące znaczenie Sąd Rejonowy przypisał postanowieniu Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 19 grudnia 2013 r. wydanym w sprawie II C 849/08 i prawomocnym od dnia 3 września 2014 r. Zgodnie z treścią tegoż postanowienia zmianie uległ dotychczasowy sposób zabezpieczenia alimentów na rzecz E. Z. i P. Z. w ten sposób, iż S. Z. był zobowiązany już tylko dołożenia przez czas toczącego się postępowania rozwodowego tytułem zaspokojenia potrzeb rodziny P. Z. kwoty po 1.200 zł miesięcznie, poczynając od 11 października 2013 r. Jednakże komornik sądowy do września 2014 r. prowadził przeciwko pozwanemu egzekucję świadczeń alimentacyjnych na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 27 stycznia 2009 r., tj. w zakresie kwoty 2.400 zł. W tym stanie rzeczy pobrane przez komornika należności za wskazany okres były nienależne, bowiem odpadła podstawa prawna do ich egzekwowania.

Za nieuzasadnioną i całkowicie nietrafioną Sąd Rejonowy uznał argumentację powódki, iż jej roszczenie znajduje oparcie w treści uzasadnienia wyroku wydanego w sprawie II C 944/14, w którym to uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że za nienależnie pobrane należało uznać alimenty uzyskane przez pozwaną w okresie od stycznia 2014 r. do 3 września 2014 r., kiedy to pozwana winna się liczyć z obowiązkiem ich zwrotu, czyli za okres 8 miesięcy w łącznej wysokości 9.600 zł. Sąd ten podkreślił, iż argumentacja, na którą powołuje się powódka, stanowi jedynie stanowisko wyrażone przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu jego rozstrzygnięcia wydanego w innej sprawie. Stanowisko to jest przejawem rozumowania Sądu w sprawie II C 944/14 i motywacji tego Sądu, jaką się kierował przy wydawaniu orzeczenia we wskazanej sprawie. Nie może być natomiast uznane za wiążące wobec stron tegoż postępowania w takim samym zakresie, jak rozstrzygnięcie zawarte w sentencji wydanego w tej sprawie wyroku. Motywy wydawanych orzeczeń co do zasady nie są bowiem objęte powagą rzeczy osądzonej, tak jak same orzeczenia, których dotyczą. W świetle poczynionych ustaleń faktycznych po stronie powódki nie doszło do nienależnego świadczenia na rzecz pozwanego, wszystkie bowiem dokonane przez nią płatności znalazły oparcie i uzasadnienie w orzeczeniu Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 19 grudnia 2013 r., które jest prawomocne od dnia 3 września 2014 r. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka, zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa oraz wzajemne zniesienie kosztów postępowania. Skarżąca podkreśliła, że występując o zwrot nadpłaconych kwot kierowała się uzasadnieniem Sądu Rejonowego w sprawie o sygn. akt II C 944/14, poddała w wątpliwość dobrowolność swoich wpłat na rzecz pozwanego, prawidłowość zaliczenia do zwrotu raty alimentacyjnej wpłaconej przez pozwanego w dniu 10 października 2013 r., a także wskazała na dokonywanie przez pozwanego wpłat alimentów w niezmienionej wysokości mimo zmiany zabezpieczenia oraz żądanie zwrotu różnych co do wysokości kwot określanych w pismach pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie jest zasadna.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w przedmiocie procesu (art. 227 k.p.c.) są prawidłowe i znajdują oparcie w materiale dowodowym zgromadzonym w toku postępowania. Sąd Okręgowy przyjmuje zatem wskazanie ustalenia za własne, dzieląc również ich ocenę jurydyczną, przeprowadzoną w zgodzie z dyrektywami zawartymi w art. 233 § 1 k.p.c.

Skarżąca nie formułując procesowo zarzutów apelacyjnych wydaje się podważać prawidłowość zastosowania prawa materialnego (art. 410 k.c.) oraz właściwą ocenę dowodów, z czym nie sposób się zgodzić.

Kwestionując zasadność żądania zwrotu nadpłaconych uprzednio przez pozwanego alimentów, skarżąca jako podstawę faktyczną roszczenia wskazuje stwierdzenia Sądu Rejonowego zawarte w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie II C 944/14, w którym tenże sąd za nienależnie pobrane od pozwanego alimenty uznaje te z okresu od stycznia 2014 r. do 3 września 2014 r., kiedy to E. Z. winna liczyć się z obowiązkiem ich zwrotu, czyli za okres 8 miesięcy w łącznej wysokości 9.600 zł.

Opisana podstawa faktyczna legła u podstaw złożenia pozwu, nie zmieniła się w toku postępowania pierwszo instancyjnego i została powtórzona w apelacji.

Sąd Rejonowy w sposób wyczerpujący, obszerny i prawidłowy odniósł się do wszystkich kwestii związanych ze stanowiskiem powódki, ustalił okoliczności faktyczne, dokonując następnie prawidłowej ich subsumcji pod przepisy prawa materialnego.

Porządkując zatem okoliczności faktyczne, istotne z punktu widzenia wyrokowania jak i stanowiska apelującej odnotować należy, że bezspornymi okolicznościami są: prawomocne od dnia 3 września 2014 r. postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 19 grudnia 2013 r. wydane w sprawie II C 849/08, w którym obowiązek alimentacyjny pozwanego został obniżony do kwoty 1.200 zł alimentów, poczynając od 11 października 2013 r.; prowadzenie przez komornika sądowego do września 2014 r. przeciwko pozwanemu egzekucji świadczeń alimentacyjnych na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 27 stycznia 2009 r., ustalającego obowiązek alimentacyjny na kwotę 2.400 zł; zwrot nadpłaconych alimentów w obliczonej przez E. Z. kwocie 13.000 zł w kilku ratach.

Reasumując, mimo obniżenia alimentów obciążających pozwanego do kwoty 1.200 zł miesięcznie od 11 października 2013 r., nadal były one egzekwowane w wyższej kwocie (2.400 zł miesięcznie) do 3 września 2014 r. W sytuacji zatem, gdy odpadła podstawa prawna do świadczenia w wyższej kwocie, zwrot powstałej z tego tytułu nadpłaty miał umocowanie w prawie. Działanie powódki przejawiające się w dokonaniu zwrotu 13.000 zł na rzecz pozwanego nie było działaniem bezprawnym, przeciwnie, uzasadnionym w świetle regulacji art. 410 k.c., albowiem pobrane w wyższej kwocie alimenty stanowiły świadczenie nienależne wobec odpadnięcia podstawy prawnej do ich egzekwowania w wysokości 2.400 zł miesięcznie. A jeśli tak, to żądanie zapłaty części zwróconych pozwanemu alimentów należy uznać za nieuprawnione. Argumentacja skarżącej przywoływana w toku całego procesu sprowadzała się do wskazania, jak już wyżej zaakcentowano, podstawy faktycznej opartej na uzasadnieniu Sądu Rejonowego w innej sprawie. Tymczasem motywy, jakimi się kierował Sąd Rejonowy przy wydawaniu orzeczenia powoływanego przez E. Z. nie mogą być wiążące dla sądu orzekającego o innych roszczeniach pomiędzy powódką a pozwanym, w tym o żądaniu

powódki w niniejszej sprawie. Niezależnie od powyższego Sąd I instancji wskazał, że jak wynika z treści uzasadnienia sporządzonego do wyroku wydanego w sprawie II C 944/14, oceny, w jakim okresie powódka winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu nienależnie pobranych alimentów, Sąd Rejonowy dokonywał w kontekście przepisu art. 409 k.c., który w niniejszej sprawie nie ma zastosowania. Ustalenie przez ten Sąd daty początkowej, od jakiej powódka winna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu nienależnie pobranych alimentów nie jest tożsame z oceną, w jakim okresie czasu alimenty te były faktycznie egzekwowane w nadmiernej wysokości, stanowiąc świadczenie nienależne.

Skarżąca poddała także w wątpliwość dobrowolność swoich wpłat na rzecz pozwanego oraz prawidłowość zaliczenia do zwrotu raty alimentacyjnej wpłaconej przez pozwanego w dniu 10 października 2013 r. Także i te okoliczności Sąd Rejonowy szczegółowo wyjaśnił, podkreślając, że powódka po zapoznaniu się z orzeczeniem zmieniającym obowiązek alimentacyjny pozwanego samodzielnie dokonała wyliczenia nadpłaty i zwracając pozwanemu ustaloną z tego tytułu kwotę w ratach, opisywała przelewy stosowaną adnotacją o zwrocie nienależnych alimentów. Jeśli chodzi o drugą kwestię, trzeba powiedzieć, że raty alimentacyjne uiszczane były z góry do 10. dnia każdego miesiąca, zatem wpłata dokonana w dniu 10 października 2013 r. obejmowała okres października 2013 r., podczas gdy od 11 października 2013 r. obowiązek alimentacyjny został obniżony o połowę.

Zarzucając z kolei pozwanemu dokonywania wpłat alimentów w niezmienionej wysokości mimo zmiany zabezpieczenia oraz żądanie zwrotu różnych co do wysokości kwot określanych w pismach pozwanego, skarżąca zapomina, że do czasu uprawomocnienia się postanowienia zmieniającego obowiązek alimentacyjny, egzekucja świadczeń alimentacyjnych od pozwanego nie mogła obejmować niższej kwoty w sytuacji, gdy powódka nie zmieniła wniosku egzekucyjnego. Natomiast różne kwoty zwrotu nadpłaconych alimentów, żądane przez pozwanego w pismach kierowanych do powódki wynikały z dynamiki sytuacji wywołanej ratalną ich spłatą.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej, o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., ustalając wysokość kosztów zastępstwa procesowego należnych na rzecz pozwanego na kwotę 450 złotych na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1668), które weszło w życie z dniem 27 października 2016 roku.